

Sygn. akt VIII Gz 139/17

POSTANOWIENIE

Dnia 26 kwietnia 2017 roku

Sąd Okręgowy w Szczecinie Wydział VIII Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Patrycja Baranowska

po rozpoznaniu w dniu 26 kwietnia 2017 roku w Szczecinie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa S. N.

przeciwko Gminie M.

o zapłatę

na skutek zażalenia powoda na postanowienia Sądu Rejonowego Szczecin- Centrum w Szczecinie z dnia 1 marca 2017 roku, sygn. akt XI GC 725/16

postanawia:

oddalić zażalenie.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 1 marca 2017 roku Sąd Rejonowy Szczecin- Centrum w Szczecinie oddalił wniosek S. N. o zwolnienie od kosztów sądowych w postaci opłaty od apelacji.

Sąd ustalił, że powód wnosząc apelację od wyroku Sądu Rejonowego Szczecin-Centrum w Szczecinie wniósł o zwolnienie od obowiązku ponoszenia kosztów postępowania sądowego apelacyjnego.

Sąd wskazał, że pozostaje w gospodarstwie domowym z córką oraz z żoną. Żona uzyskuje dochód z renty w kwocie 650,00 zł miesięcznie, a powód uzyskuje dochód z umowy o pracę w kwocie 3.000,00 zł miesięcznie. Łączne dochody powoda oraz jego małżonki wynoszą więc 3.650,00 zł. Na wydatki ponoszone przez powoda składa się czynsz w kwocie 820,00 zł, opłaty w kwocie 600,00 zł oraz kredyty w kwocie 1.900,00 zł. Łączna kwota wydatków wskazana przez powoda wynosi więc 3.320,00 zł.

Sąd zważył, iż zgodnie z treścią art. 102 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 167, poz. 1398) zwolnienia od kosztów sądowych może się domagać osoba fizyczna, która złożyła oświadczenie, że nie jest w stanie ponieść ich bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny.

Sąd wskazał, że instytucja zwolnienia od kosztów sądowych ma charakter wyjątkowy, bowiem w polskim postępowaniu cywilnym zasadą jest obowiązek ponoszenia kosztów sądowych przez osoby biorące udział w tym postępowaniu. Zwolnienie od kosztów sądowych może być stosowane jedynie w wyjątkowych przypadkach uzasadnionych szczególnie trudną sytuacją osoby ubiegającej się o przyznanie takiego zwolnienia, która wykaże, że nie posiada koniecznych na ten cel środków i nie była w stanie ich zgromadzić, ze wskazaniem przyczyn takiego stanu rzeczy.

Sąd podał, że z informacji zawartych w oświadczeniu powoda wynika, iż comiesięczne wydatki (ok. 3.320,00 zł), jakie powód wskazał i jakie według oświadczenia ponosi, okazały się wyższe od uzyskiwanego przez niego dochodu. Jeżeli powód faktycznie ponosi te wszystkie wydatki, to jego miesięczny dochód musi być wyższy od wskazanego w oświadczeniu, ewentualnie- posiada on dodatkowe oszczędności, z których comiesięcznie dokonuje pokrycia deficytu. Jeżeli zaś wydatki powód ponosi wspólnie z małżonką, to nie przekraczają one kwoty uzyskiwanego łącznie dochodu, tj. kwoty 3.650,00 zł. Dochody powoda umożliwiają więc pokrycie kosztów opłaty od apelacji.

Zdaniem Sądu Rejonowego pominięcie informacji o ewentualnym dodatkowym dochodzie bądź zawyżanie jednych, a pomijanie innych ponoszonych wydatków powoduje, że oświadczenie o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania traci walor wiarygodności, a to z kolei uniemożliwia rzetelną ocenę faktycznej sytuacji materialnej wnioskodawcy, co jest niezbędną przesłanką dla zwolnienia od kosztów sądowych osoby ubiegającej się o nie. Sąd zauważył przy tym, że powód był reprezentowany przez zawodowego pełnomocnika, stąd też nie sposób jest uznać, że miał trudności z wypełnieniem oświadczenia majątkowego w sposób prawidłowy lub też, że nie posiadał świadomości konsekwencji złożenia nierzetelnego oświadczenia majątkowego.

Poza tym Sąd wskazał, że powód podniósł, że na jego wydatki składają się kredyty w kwocie 1.900,00 zł miesięcznie. Nie można traktować zobowiązań z tytułu opłat sądowych jako zobowiązań mniej istotnych od zobowiązań kredytowych. Skoro powód uzyskuje na tyle płynność finansową, że spłaca zobowiązania, nie sposób przyjąć, że powinien być zwolniony z obowiązku uiszczenia kosztów sądowych.

Na powyższe postanowienie zażalenie wniósł powód.

Powód wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia w przedmiocie oddalenia wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych poprzez zwolnienie powoda o kosztów sądowych w zakresie opłaty sądowej od apelacji. Ewentualnie wniósł o uchylenie postanowienia w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd I instancji.

Żalący się podniósł naruszenie przez Sąd art. 102 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, poprzez nietrafne przyjęcie, że w przedmiotowej sprawie nie zachodzą przesłanki do zwolnienia powoda od ponoszenia kosztów sądowych; błąd w ustaleniach faktycznych poprzez nieuwzględnienie złożonego przez powoda oświadczenia majątkowego, wskazującego na niemożność ponoszenia kosztów sądowych bez uszczerbku dla siebie i rodziny, naruszenie art. 233 §1 k.p.c. poprzez dowolną ocenę dowodów w miejsce swobodnej.

Zdaniem powoda wbrew uznaniu Sądu, w zakresie rozstrzyganej sprawy istnieje wyjątkowy charakter, który w pełni uzasadnia wnioski o zwolnienie od ponoszenia kosztów sądowych. W ocenie żalącego się kwota 940,00 zł jest kwotą wysoką, a konieczność jej uiszczenia będzie wiązała się z pogłębianiem trudnej sytuacji materialnej, życiowej i finansowej powoda, w jakiej obecnie się znalazł.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Zażalenie powoda nie zasługuje na uwzględnienie.

Jak stanowi art. 102 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. tj. z 2014r., poz. 1025 z późn.zm.) zwolnienia od kosztów sądowych może się domagać osoba fizyczna, która złożyła oświadczenie, że nie jest w stanie ich ponieść bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny. Do wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych powinno być dołączone oświadczenie obejmujące szczegółowe dane o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania osoby ubiegającej się o zwolnienie od kosztów.

Postępowanie sądowe jest co do zasady odpłatne, a sąd nie podejmuje żadnej czynności na skutek pisma, od którego nie została uiszczona należna opłata (art. 126² § 1 k.p.c.). Zwolnienie od kosztów sądowych jest więc odstępstwem od tej zasady, w interesie osób słabszych ekonomicznie, umożliwiając im realizację konstytucyjnego prawa do sądu. Zwolnienie od obowiązku ponoszenia kosztów sądowych może mieć miejsce wyjątkowo, gdy uzasadnia to niekorzystna sytuacja materialna strony, która pomimo wszelkich starań, maksymalnej zaradności i zapobiegliwości,

nie jest w stanie w krótkim czasie zaoszczędzić stosownej kwoty. Stanowi ona w istocie pomoc państwa dla osób najuboższych, które bez drastycznego ograniczenia bieżących kosztów związanych z ich egzystencją nie są w stanie ponieść kosztów sądowych. Chodzi zatem o sytuacje, w których strona nie tylko wykaże, że nie posiada bieżących dochodów, czy też jakichkolwiek oszczędności na pokrycie ewentualnych kosztów związanych z toczącym się postępowaniem sądowym, ale również nie jest w stanie w żaden sposób takich środków zdobyć w oparciu o posiadany majątek. Zwrócić należy poza tym uwagę na to, że w procedurze planowania wydatków związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej, przedsiębiorcy, przewidując realizację swoich praw na drodze postępowania sądowego winni uwzględniać konieczność posiadania środków na prowadzenie procesu sądowego. Planowanie wydatków bez uwzględnienia tej zasady, jest naruszeniem równoważności w traktowaniu swoich powinności finansowych, zaś osoba, która traktując preferencyjnie inne zobowiązania – traci zdolność uiszczenia kosztów sądowych - nie może podnosić skutecznie zarzutu, że odmowa zwolnienia jej od kosztów sądowych jest ograniczeniem dostępności do realizacji jej praw przed sądami (por. postanowienie Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 28 stycznia 2009 r., I ACz 3/09). A zatem wynika z tego, że koszty sądowe winny być zaspokajane z pierwszeństwem przed innymi kosztami działalności. Zaś obowiązek ich wygospodarowania i zabezpieczenia na ten cel ciąży na przedsiębiorcy. Możliwość zastosowania instytucji zwolnienia od obowiązku uiszczenia należnych kosztów sądowych istniałaby jedynie wówczas, gdyby strona ubiegająca się o takie zwolnienie wykazała, iż na przestrzeni dłuższego czasu próby zgromadzenia środków pieniężnych okazały się bezskuteczne.

Trafność rozstrzygnięcia wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych jest uzależniona w pierwszej kolejności od zgromadzenia dokładnych informacji o sytuacji majątkowej i rodzinnej oraz o dochodach wnioskodawcy. Dane te wynikają z oświadczenia strony (osoby fizycznej), które obecnie sporządza się według ustalonego wzoru (art. 9 pkt 2 i 102 ust. 2 ustawy), stanowiącego załącznik do rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 31 stycznia 2006r. w sprawie określenia wzoru oświadczenia o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania osoby fizycznej ubiegającej się o zwolnienie od kosztów sądowych w postępowaniu cywilnym (Dz.U.t.j. z 2015r., poz. 574). Regulacja ta wymusza podanie przez stronę bardzo szczegółowych informacji ułatwiających rozpoznanie wniosku. Sąd dokonuje oceny czy treść złożonego oświadczenia i wykazany w nim stan majątkowy wnioskodawcy uzasadnia zwolnienie go od kosztów sądowych.

Zdaniem Sądu Okręgowego, słuszna była konkluzja Sądu pierwszej instancji, że przedstawione przez powoda informacje nie uzasadniały uznania, aby wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych mógł zostać uwzględniony. Sąd Rejonowy zasadnie nie przyznał powodowi zwolnienia od kosztów sądowych, gdyż powód w sposób wybiórczy przedstawił swoją sytuację majątkową. Z informacji zawartych w oświadczeniu wynika, że powód wraz z żoną posiadają miesięcznie do dyspozycji kwotę 3.650,00 zł, zaś ich wydatki wynoszą 3.320,00 zł. Jednocześnie zaznaczyć należy, że powód pominął koszty utrzymania członków swojej rodziny - żywność, edukacja córki, odzież środki czystości, i in.. Stąd już z tych przyczyn oświadczenie powoda budziło wątpliwości, co do jego zgodności z rzeczywistym stanem. W oświadczeniu o dochodach i stanie rodzinnym pozwany powołał się na konieczność ponoszenia kosztów związanych z regulowaniem zobowiązań kredytowych w wysokości 1.900,00 zł. W tym kontekście przywołać należy stanowisko zaprezentowane w postanowieniu Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 22 lipca 2013 r. (sygn. akt I ACz 1170/13), które sprowadza się do uznania, iż za uzasadnieniem przyznania zwolnienia od kosztów nie może przemawiać obciążenie strony z tytułu kredytów bankowych. Brak jest bowiem podstaw do uznania, iż wydatki stron, które nie są kosztami utrzymania, mają charakter priorytetowy przed kosztami postępowania. Należności z tytułu opłat sądowych muszą być traktowane na równi z innymi wydatkami, nie zaś po zaspokojeniu innych należności uznanych w sposób swobodny i jednostronny za bardziej priorytetowe.

Poza tym za trafne uznać należy spostrzeżenie Sądu, że powód korzystał z pomocy profesjonalnego pełnomocnika. Dane, które zostały zawarte we wniosku nie uzasadniają przyjęcia, że powód i jego rodzina znajdują się w sytuacji wyjątkowej, uzasadniającej uznanie, że stanowią osoby najuboższe oraz, że brak przyznania powodowi zwolnienia od kosztów sądowych uniemożliwi mu dostęp do sądu.

Tak więc Sąd Rejonowy w sposób prawidłowy ustalił, że skoro powód reguluje systematycznie swoje zobowiązania wobec innych podmiotów i to w dość znacznej wysokości, nie sposób przyjąć, że nie posiada zdolności do uregulowania kosztów sądowych.

Reasumując Sąd Rejonowy prawidłowo uznał, że brak jest podstaw do zwolnienia powoda, stosownie do art. 102 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. tj. z 2014r., poz. 1025 z późn.zm.), z obowiązku ponoszenia opłaty od apelacji.

Mając na uwadze powyższe okoliczności Sąd Okręgowy w oparciu o art. 385 k.p.c. w zawiązku z art. 397 § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

(...)

ZARZĄDZENIE

1. (...)

2. (...)

3. (...)

4. (...)